

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti
Sölvhólsgrötu 7
101 Reykjavík

srn@srn.is

Reykjavík, 17. desember 2021

Umsögn Arnarlax ehf. um áform um frumvarp til laga um breytingu á hafnalögum

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið birti áform um frumvarp til laga um breytingu á hafnalögum nr. 61/2003 á samráðsgátt stjórnvalda 3. desember sl. með umsagnarfresti til 17. desember. Í meginatriðum fela áformin í sér innleiðingu á ákvæðum EES-gerðar um veitingu hafnarþjónustu og um gagnsæi í fjármálum hafna. Að auki mun væntanlegt frumvarp geyma ákvæði um gjaldtöku af fiskeldi, rafræna vöktun, stjórnsýslukætur vegna gjaldskrárákvarðana, skilgreiningu hafnarsvæða o.fl. Sem umsvifamikið fiskeldisfyrirtæki telur Arnarlax ehf. að svo stöddu rétt að vekja athygli á eftirfarandi atriðum er varða fyrirhugaða gjaldtöku af fiskeldi:

Ekki er sett fram nákvæm útfærsla á gjaldtöku fiskeldis í áformunum þótt ýjað sé að einhvers konar aflagjöldum fyrir eldisfisk. Í áformunum er t.a.m. vísað til þess að aflagjöld samkvæmt e-lið 1. tölul. 2. mgr. 17. gr. hafnalaga hafi í sumum tilvikum verið innheimt af eldisfiski en að lagagrunnur slíkrar gjaldtöku sé óskýr enda er ekki afdráttarlaust kveðið á um að gjaldtökuheimildin nái til eldisfisks í sjókvíaelði. Þar af leiðandi sé ætlunin „að setja skýra heimild fyrir hafnir til að taka hafnargjöld vegna starfsemi fiskeldisfyrirtækja.“ Í þessu sambandi telur Arnarlax mikilvægt að áréttu að fyrirtækið telur enga stoð í núgildandi lögum til innheimtu aflagjalda þegar uppskera fiskeldis er tekin í hús. Þar að auki er mikilvægt að halda því til haga að Arnarlax greiðir nú þegar margs konar önnur gjöld í tengslum við starfsemi sína, þar með talið önnur hafnargjöld á grundvelli 17. gr. hafnalaga, enda eru aflagjöldin aðeins einn flokkur hafnagjalda.

Arnarlax tekur undir afstöðu ráðuneytisins um að skýra þurfi betur gjaldheimildir í tengslum við starfsemi fiskeldisfyrirtækja í höfnum landsins. Í því samhengi bendir Arnarlax á að notkun fiskeldisfyrirtækja á höfnum og hafnaraðstöðu er að jafnaði frábrugðin þörfum fiskveiðiskipa og báta. Vinnsla uppskerunnar fer þannig fram að lifandi fiski er dælt úr brunnbáti beint í sláturhús með sérstökum búnaði sem krefst ekki krana, hafnarvoga eða annars hefðbundins búnaðar sem notaður er við löndum á sjávarafli. Arnarlax telur að sú aðferð sem fyrirtækið notar við að koma uppskeru sinni í vinnsluhús leiði því til mun minna slits á mannvirkjum hafnanna en almennt gerist við löndun sjávarafli úr fiskiskipum. Löndunaraðferðir Arnarlax fela einnig í sér að umsvif og notkun hafnarinnar eykst ekki í sama hlutfalli og aukning í magni landaðs eldisfisks. Þannig eykst kostnaður hafnarinnar ekki þótt uppskera eldisfyrirtækjanna margfaldist. Þá standa heldur engin bein tengsl á milli verðmætis fiskeldisafurða Arnarlax og þeirrar þjónustu sem fyrirtækið nýtir í höfnum. Þá er rétt að taka fram í þessu sambandi að Arnarlax fjármagnaði þær framkvæmdir sem voru nauðsynlegar til að dæla eldisfiskinum frá bryggju og að sláturhúsi í þeim höfnum sem fyrirtækið starfar í.

Arnarlax áréttar að áformaðar gjaldtökuheimildir vegna fiskeldis skuli ótvírætt teljast til þjónustugjalda líkt og gildir um innheimtu annarra hafnagjalda. Gjaldtakan verði þar af leiðandi að samræmast reglum stjórnsluréttarins um álagningu slíkra gjalda. Þannig verði þeim fyrst og fremst ætlað að standa undir kostnaði við þá raunverulegu þjónustu sem fiskeldisfyrirtæki nýta sannarlega í höfnum. Af reglum stjórnsluréttar leiðir jafnframt að ákvörðun um fjárhæð þjónustugjalds verður almennt að byggjast á traustum útreikningi eða skynsamlegri áætlun á þeim kostnaði sem hlýst af því að veita umrædda þjónustu. Að óbreyttu er ekki hægt að fallast á að slík gjaldtaka verði nýtt sem almenn tekjuöflun ríkis eða sveitarfélaga.

Þess er ekki getið í áformunum að frumvarp var lagt fram á síðasta löggjafarþingi þar sem gert var ráð fyrir breytingu á 17. gr. hafnalaga sem fæli í sér heimild til töku svonefndra eldisgjalda af eldisfiski. Í því frumvarpi var tiltekið að fiskeldisgjöldin skyldu standa undir kostnaði við að byggja, reka, viðhalda og endurnýja viðlegumannvirki, aðstöðu við bryggjur og á hafnarbakka, þar sem við eigi, og almennan rekstrar- og stjórnunarkostnað. Gjöldin skyldu greidd af þeim sem ræktað hefði eldisfiskinn sem færi um höfn hverju sinni. Þá kom einnig fram að gjaldtakan skyldi miðuð við að hún stæði undir kostnaði við þá þjónustu sem veitt yrði ásamt sameiginlegum kostnaði eftir því sem við ætti. Þannig var ótvírætt um að ræða þjónustugjöld í lagalegu tilliti. Frumvarpið fór ekki í gegnum þrjár umræður í þinginu og dagaði því uppi eins og sagt er. Arnarlax telur óljóst að hvaða marki fyrirhugað frumvarp verði frábrugðið því frumvarpi sem lagt var fram á síðasta löggjafarþingi.

Fiskeldi í sjó er nýleg atvinnugrein á Íslandi og því er ekki óeðlilegt að aðlaga þurfi löggjöfina betur að starfsemi fiskeldisfyrirtækja. Til hliðsjónar má nefna að þjónusta hafnarinnar á Bíldudal við Arnarlax er mjög áþekk þjónustu sömu hafnar við starfsemi kalkþörungavinnslunnar en gjaldtaka á hvert landað tonn af eldisfiski er þrátt fyrir það margfaldur miðað við það sem greitt er vegna kalkþörungna. Eðlilegt væri að tryggja jafnræði milli fyrirtækja og atvinnugreina.

Sjókvíældi á Íslandi er enn á vaxtaskeiði og framundan eru miklar fjárfestingar og áframhaldandi uppbygging. Mikilvægt er því að leyfa greininni að vaxa og þróast og ná samkeppnishæfni til lengri tíma. Arnarlax telur því rétt að horft sé til heildar gjaldtöku sem lögð er á atvinnugreinina þar sem tekið er tillit til allra sértækra gjalda og skatta, þar á meðal auðlindagjalds og annarra tilfallandi hafnargjalda. Til hliðsjónar má einnig nefna að skatt- og gjaldlagning atvinnugreinarinnar hér á landi er nú þegar umfram það sem þekkist í flestum nágrannalöndum og vísast hér t.d. til skýrslu KPMG, Taxation of aquaculture 2021, en þar eru þó undanskilin gjöld í umhverfissjóð, aflagjald eða aðskotagjald.

Arnarlax er reiðubúið að funda með fulltrúum ráðuneytisins til að skýra afstöðu sína betur. Fyrirtækið áskilur sér einnig rétt til að setja fram frekari athugasemdir þegar mótaðar tillögur að frumvarpi liggja fyrir.

F.h. Arnarlax ehf.
Björn Hembre, Forstjóri

